

Hispaania kodusõja lõpp.

Londonis asuva mittevaheseisemiskomitee püüdeks oli kogu aeg hoida ära võõraste interventsiooni laienemist Hispaanias, et hispaanlased saaksid iseisvalt otsustada oma tulevast riigikorda. Komitee pingutused koos Inglise-Itaalia Vahemere-kokkuleppe jõustumisega leevendasid 1938. a. lõpul veidi pinevust otseselt Hispaania ümber, kuid seda olid paisutanud Itaalia nõudmised Prantsusmaa vastu. Selguse saamiseks Itaalia tõeliste eesmärkide kohta ja võimalikult ka vahetalituse eesmärgiga Itaalia-Prantsuse vastuoludes külastasid Inglise peaminister Chamberlain ja välisminister Halifax Rooma 11.—14. jaanuaril. Kuna vahepeatusel Pariisis Prantsuse peaminister Daladier oli keeldunud nõustumast Chamberlaini vahetalitusega ning Prantsusmaal ametlikult oli võetud juba kindlalt eitav seisukoht Itaalia nõudmiste rahuldamise suhtes, kuivas Chamberlaini külaskäigu tähtsus ahtakeseks. Chamberlain sai Londonisse viia ainult kinnituse, et Itaalia ei ole otseid territoriaalseid huvisid Hispaanias, kuid et Itaalia jääb üldiselt püsima oma seisukohtadele.

Hispaanias, mille Franco väed olid 1938. a. suutnud lõigata kaheks osaks — ühel pool keskuseks Valencia, teisel pool Barcelona — algas 1938. a. jõulu eel suur pealetung Barcelona suunas. 2. jaanuaril Franco väed, kus löögiosad moodustatud itaallastest, murdsid läbi Ebro rinde ning valitsusvägede vastupanu hakkas raugema. Tarragona vallutamisega 15. jaanuaril olid kaotatud tõkked teelt kuni Barcelonani ning seegi linn alistus ootamatult hõlpsasti 26.